T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 2015 / 166
KARAR NO : 2015 / 272
KARAR TR : 04.05.2015

ÖZET: Sulama beyan sözleşmesi gereğince sulama kullanım bedelini yatıran davacının, tarlalarına su verilmemesi nedeniyle meydana gelen zarar ile ödediği sulama kullanım bedelinin faiziyle birlikte geri verilmesi istemiyle davalı sulama birliğine karşı açtığı davanın, ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : B.U.
Vekilleri : Av. M.T. & Av. M.A.Ü.
Davalı : Kayacık Sulama Birliği
Vekilleri : Av. C.T. (Adli Yargıda)
Av. E.K. (İdari Yargıda)

O L A Y **:** Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; davacının Kilis İli, Elbeyli İlçesi, Merkez 326, 327, 328 parsel sayılı taşınmazların maliki olduğunu, 2011 yılı Mayıs ayında mısır ektiğini, davacının mısır ekmeden önce davalı birlik başkanı ile su vereceği konusunda garanti ve taahhüt aldığını, bu hususta 31.05.2011 tarihinde alacağı su için birliği 3.000,00 TL para yatırdığını, ancak davalı birliğin verdiği taahhüdü yerine getirmediğini ve ödemiş olduğu parayı da alamadığını, ektiği mısırların tamamının çimlenmediğini, bu konuda tespit yaptırdığını toplam zararın 19.000,00 TL olarak tespit edildiğini belirterek; fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 19.000,00 TL'nin dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

GAZİANTEP 5. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ:12.09.2013 gün ve E:2012/705 K:2013/490 sayılı kararında; "…Dava konusu edilen tazminata konu olayın davalı birliğin kusurlarından kaynaklandığının iddia edildiği, bu durumda davalı kurumun aleyhine açılan davanın idari yargının görevine girdiği ve davaya bakma görevinin idari yargıya ait olduğu, davaya İdari Yargı Mahkemesinde bakılması gerektiği ve İdare Mahkemesinin görevli olduğu anlaşılmakla…" şeklindeki gerekçe ile dava konusu ihtilafın İdare Mahkemesinin görev alanına girdiğinden dava dilekçesinin görev yönünden reddine, mahkemenin görevsizliğine karar vermiş, verilen karar temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

Davacı vekili bu kez aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

GAZİANTEP 2. İDARE MAHKEMESİ: 07.01.2015 gün ve E:2013/1736 sayılı gönderme kararında; "… davacı ile davalı idare arasındaki uyuşmazlığın; genel hükümlere tabi katılım payı alacağından ve su kullanım hizmet bedelinden kaynaklandığı, idare hukuku kuralları içerisinde alınmış bir karar yada eylemden kaynaklanmadığı dolaysıyla özel hukuk ilişkisinden kaynaklanan davalarda da davanın görüm ve çözüm yerinin adli yargı yerleri olduğu…" şeklindeki gerekçe ile, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dava dosyasının adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine, dosyanın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilene kadar ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Eyüp Sabri BAYDAR, Ali ÇOLAK, Nurdane TOPUZ, Alaittin Ali ÖĞÜŞ, Ayhan AKARSU ve Mehmet AKBULUT'un katılımlarıyla yapılan 04.05.2015 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME:Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesi'nce anılan Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen usul ve yönteme uygun biçimde başvuruda bulunulduğu anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık görülmediğinden esasın incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Filiz BUDAK'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Uğurtan ALTUN'un adli yargı, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, sulama beyan sözleşmesi gereğince sulama kullanım bedelini yatıran davacının, tarlalarına su verilmemesi nedeniyle meydana gelen zarar ile ödediği sulama kullanım bedelinin faiziyle birlikte geri verilmesi istemiyle açılmıştır.

Anayasa'nın 168. maddesinde; " Tabiî servetler ve kaynaklar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bunların aranması ve işletilmesi hakkı Devlete aittir. Devlet bu hakkını belli bir süre için, gerçek ve tüzelkişilere devredebilir. Hangi tabiî servet ve kaynağın arama ve işletmesinin, Devletin gerçek ve tüzelkişilerle ortak olarak veya doğrudan gerçek ve tüzelkişiler eliyle yapılması, kanunun açık iznine bağlıdır. Bu durumda gerçek ve tüzelkişilerin uyması gereken şartlar ve Devletçe yapılacak gözetim, denetim usul ve esasları ve müeyyideler kanunda gösterilir." denilmek suretiyle devletin doğal kaynakların aranması ve işletilmesi hakkını kanunla belli esaslar ve süreler için gerçek ve tüzel kişilere devredilebileceği kabul edilmiştir.

18.12.1953 tarih 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Umumi hükümler" başlıklı 1. maddesinde;" (Değişik: 11/10/2011 - KHK - 662/49 md.) Bu Kanunun amacı; yerüstü ve yeraltı sularının zararlarını önlemek ve/veya bunlardan çeşitli yönlerden faydalanmak maksadıyla bu Kanun ve ilgili diğer mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak üzere; Orman ve Su İşleri Bakanlığına bağlı, kamu tüzel kişiliğine sahip, merkezi Ankara'da bulunan özel bütçeli bir kuruluş olan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemektir…"

"Vazife ve salahiyetleri " başlıklı 2. Maddesinde; " Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğünün vazife ve salahiyetleri şunlardır:

a) Taşkın sular ve sellere karşı koruyucu tesisler meydana getirmek;

b) Sulama tesislerini kurmak, sulama sahalarında mevcut parsellerin tamamını veya aksamını gösterir harita ve planları yapmak veya yaptırmak ve icabı halinde kadastrosunu yaptırmak

g) Yukarıdaki fikralarda yazılı tesislerin (Çalıştırma, bakım ve onarım dahil) işletmelerini sağlamak;

h) Yukarıdaki fikralarda yazılı işlerle ilgili olmak üzere rasat, tecrübe, istatistik, araştırma ve her türlü istikşaf işlerini yapmak ve

k) Umum Müdürlüğün yaptığı veya devraldığı tesislerden işletmelerini bizzat deruhte etmediklerinin işlemelerini sağlamak üzere işletmeler kurmak ya doğrudan doğruya veyahut da işletmeler marifetiyle ortaklıklar teşkil etmek ve lüzumu halinde tesisleri hakiki ve hükmi şahıslara devretmek üzere Vekalete teklifte bulunmak;…" şeklinde düzenlenmiştir.

DSİ Genel Müdürlüğü'nün görev ve yetkileri kapsamında çıkarılan, sulama birliklerine ilişkin 08.03.2011 tarih 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1. maddesinde; " (1) Bu Kanunun amacı; ülkenin su varlık ve kaynaklarının rasyonel kullanımı maksadıyla umumi sulardan faydalanmak üzere Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilmiş veya halen inşa edilmekte olan ya da inşa edilmesi planlanan sulama tesislerini gayelerine uygun şekilde kullanmak, işletmek, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün onayını almak suretiyle işlettirmek, bu tesislerin bakım, onarım ve yönetim sorumluluğunu yürütmek, tesisi geliştirmeye yönelik yeni projeler yapmak, yaptırmak veya tesisi yenilemekle görevli sulama birliklerinin kuruluşu, organlar ile görev ve yetkilerini düzenlemektir.

(2) Sulama birlikleri kamu tüzel kişiliğine sahip olup, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerine tabidir."

"Tanımlar" başlıklı 2. maddesinde; "…i) Su kullanıcısı: Görev alanında sulama yapan veya yapacak olan gerçek ya da tüzel kişiyi,

j) Su kullanım hizmet bedeli: Su kullanıcılarına suyun ulaştırılması, birliğin tüzel kişilik kazanmasından önce görev alanı içinde açılmış olan yeraltı suyu kuyuları ile yapılanlar da dâhil olmak üzere sulamadan dönen fazla suyun uzaklaştırılması, birliğin sorumluluğundaki sulama tesisinin mütemmim cüzü olan servis yolları için birlikçe yapılan yönetim, bakım ve onarım, yatırım geri ödeme, finansman, personel, mal ve hizmet alım ve enerji kullanım giderleri gibi her türlü gideri karşılayacak şekilde birlik meclisince belirlenen ve su kullanıcılarından tahsil edilen tutarı,…"

"Birliğin görev alanı ve çalışma konuları" başlıklı 3. maddesinde **; "…** b) Katılım payını, su kullanım hizmet bedelini ve uygulanan cezaları tahsil etmek…"

"Alacakların tahsili" başlıklı 13. maddesinde; "(1) Birlikler, 11 inci maddenin birinci fikrasında yer alan gelirlerini, birlik ana statüsünde belirtilen usul ve esaslara uygun olarak tahsil eder.

(2) Birlikler 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre alacaklarının tahsili yoluna başvurur."

"Mevcut birlikler" başlıklı Geçici 1. maddesinde; "(1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 26/5/2005 tarihli ve 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununa göre kurulmuş olan sulama birlikleri onsekiz ay içinde durumlarını bu Kanuna uygun hale getirmek zorundadır. Aksi takdirde bu birliklerin tüzel kişiliği kendiliğinden sona erer ve bu birlikler valinin görevlendireceği vali yardımcısı başkanlığında; defterdarlık, tarım il müdürlüğü, DSİ bölge müdürlüğü ve il mahalli idareler müdürlüğü yetkililerinden oluşan tasfiye komisyonu tarafından en geç iki ay içinde tasfiye edilir. Birliğin tüm hak, alacak, borç ve 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olmayan personeli ile birliğe ait taşınır ve taşınmazlar bu Kanuna istinaden kurulan yeni birliğe devrolunur…." hükümleri düzenlenmiştir.

Dava dosyaları kapsamında yapılan incelemede; davalı Kayacık Sulama Birliği'nin 5355 sayılı Mahalli İdare Kanunu kapsamında Gaziantep İli Oğuzeli İlçesi'ne bağlı, Asmacık, Aşağıyeniyapan, Caybeyi, Demirkonak, Ermiş ve Üçadamlar köyleri olmak üzere 6 köyden oluşan Sulama Birliği olarak 14 Mart 2006 tarihli 26108 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulduğu, DSİ XX. Bölge Müdürlüğü tarafından inşa edilmekte olan Kayacık Sulama Tesisi'nin işletme, bakım ve yönetim sorumluluğunun, 6200 sayılı Kanunun 2. Maddesinin (k) fikrası uyarınca " Kayacık Sulama Birliği'ne 18.04.2006 tarihli devir sözleşmesi ile devredildiği, 08.03.2011 tarihli 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile Çerçeve Ana Statüye uygun olarak hazırlanan Kayacık Sulama Birliği Ana Statüsü 01.06.2012 tarihinde Orman ve Su İşleri Bakanı tarafından onaylanarak yürürlüğe girdiği; Ana Statünün 58. maddesinde de, birlik hizmetlerinden faydalanmak isteyenlerin, birlik ile sözleşme imzalamalarının zorunlu olduğunun açıklandığı anlaşılmaktadır.

Davacı B.U. tarafından imzalanan 19.09.2011 ve 31.05.2011 tarihli "Sulama Beyan Sözleşmesi" ile sulamanın hangi esaslar dahilinde yapılacağı belirlenmiş; ayrıca davacı tarafından verilen 02.04.2011 tarihli dilekçe ile de söz konusu sulama işlemlerinden doğacak zararlardan Kayacık Sulama Birliği ve Devlet Su İşleri Müdürlüklerini sorumlu tutmayacağına ilişkin taahhüt de bulunulmuştur. Davacı, Kilis İli, Elbeyli İlçesi, Merkez 326,327 ve 328 parsel sayılı taşınmazlarına 2011 yılı Mayıs ayında mısır ekmiş ve 31.05.2011 tarihinde alacağı su için birliğe 3.000,00 TL ödeme yapmasına rağmen tarlalarına su verilmediği gibi ödediği paranın da kendisine iade edilmediğini, gerekli sulamanın yapılamaması nedeniyle mısırların çimlenmediğini iddia ederek meydana gelen toplam 19.000,00 TL zararın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsili istemiyle dava açmıştır.

Dosyadaki bilgi ve belgeler ile yasal düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde; davalı konumunda bulunan Kayacık Sulama Birliği'nin kanun gereği kurulan kamu tüzel kişiliği olduğu ve yürütmesi gereken hizmeti gereği gibi yerine getirmemesi nedeniyle meydana geldiği iddia edilen zararın giderilmesi amacıyla davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Davalı Kayacık Sulama Birliği, yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri doğrultusunda, ülkenin su varlık ve kaynaklarının rasyonel kullanımı maksadıyla kamu tüzel kişiliğine haiz kanunla kurulmuş bir kamu kuruluşudur.

Böyle olmakla birlikte, bu kuruluşun kişilere sağladığı hizmete ilişkin işlemlerinin yargısal denetimini yapacak yargı düzenini belirleyebilmek için, işlemin özel hukuk ilişkilerinden veya kamusal yetkilerin kullanılmasından doğup doğmadığına bakmak gerekir.

Sulama işi, bir kamu hizmeti niteliğini taşımakta ise de; Kayacık Sulama Birliği bu hizmeti, ilgili yasaların belirlediği ilkeler ve özel hukuk kurallarına göre yürütmek durumundadır. Su kullanım bedelinin hukuksal dayanağı, kamu gücüne değil iki taraf arasında yapılan sözleşmeye dayanmaktadır. Nitekim, ödemelerin yapılmaması durumunda davalı alacağını, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümlerine göre değil, 2004 sayılı İcra İflas Kanunu hükümlerine göre tahsil etmektedir. Taraflar arasında düzenlenen "Sulama Beyan Sözleşmesi" , daha çok tip sözleşme görünümündedir. Hizmetten yararlanan kişinin, sözleşmeyi idareyle birlikte düzenlemesi yerine katılımı söz konusudur. Ancak bu durum, idare ile kişi arasında kurulan özel hukuk ilişkisini kamu hukuku ilişkisine dönüştürmez. Çünkü birçok durumda hizmetin tekel niteliği ve çok kişiye götürülme zorunluluğu, işin, çoğunlukla tip sözleşmeler yoluyla ve kişilerin katılımı ile gerçekleşebilmesini olanaklı kılmaktadır.

Öte yandan, Anayasa Mahkemesi 18.2.1985 günlü, E:1984/9, K:1985/4 sayılı kararında, karayollarından, köprülerden alınan geçiş parası, su, elektrik, havagazı, demiryolları, hava yolları, kimi hastane ücretleri gibi, ekonomik koşullara göre oluşturulan ve tesislerin bakımını, idamesini ve yeni yatırımlar yapılmasını sağlamak için yapılan ödemeleri, belirli kamu hizmetleri karşılığında kişilerden alınan, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerden ayrı kabul etmiştir.

Tüm bu açıklamalara göre, ortada davacı ile davalı birlik arasında yapılmış bir sulama beyan sözleşmesine dayalı olarak ortaya çıkan uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre çözümlenesi gerekeceğinden, davanın adli yargı yerinde çözümlenmesi gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle, Gaziantep 2. İdare Mahkemesi'nin başvurusunun kabulü ile, Gaziantep 5. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 12.09.2013 gün ve E:2012/705 K:2013/490 sayılı kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç :Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Gaziantep 2. İdare Mahkemesi'nin BAŞVURUSUNUN KABULÜ İLE, Gaziantep 5. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 12.09.2013 gün ve E:2012/705 K:2013/490 sayılı KARARININ KALDIRILMASINA, 04.05.2015 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Serdar	Eyüp Sabri	Ali	Nurdane
ÖZGÜLDÜR	BAYDAR	ÇOLAK	TOPUZ

Üye	Üye	Üye
Alaittin Ali	Ayhan	Mehmet
ÖĞÜŞ	AKARSU	AKBULUT